

ØKOLOGISK AREALTILSKUD MED NEDSAT N-KVOTE ELLER EJ – TJEK MED REGNEARK

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Som økolog skal man afgøre, om det kan betale sig at reducere det gennemsnitlige N-forbrug i gødning til under 60 kg udnyttet N pr. ha. Reduktionen udløser et tillæg til arealtilskuddet på 500 kr. pr. ha.

Det er en interessant mulighed, at man nu kan få et ekstra arealtilskud, hvis man maksimalt gøder med 60 kg udnyttet N pr. ha i gennemsnit af bedriftens harmoniareal. Der er dog flere forhold, som man skal være opmærksom på og overveje, inden man beslutter at søge tillægget:

- De 500 kr. er sikre, men man binder sig for 5 år. Lige nu er prisen for rajgræs ret lav, men hvad hvis den stiger i løber af de fem år man har bundet sig til?
- Hvis man undlader import af husdyrgødning over 60 kg udnyttet N pr. ha, så kan man måske risikere at man mangler P og K.
- En nedsættelse af gødningstilførslen til under 60 udnyttet N pr. ha kan i nogle tilfælde betyde, at der skal dyrkes et større areal med pligtige efterafgrøder.

Artiklen lister nogle af de vigtigste forhold og giver bud på et enkelt regneværktøj, der kan anvendes som støtte i beslutningen om det supplerende tillæg til arealtilskuddet.

Kort om økologisk arealtilskud

- Basistilskud på 870 kr. pr. ha. kan fås ved tilførsel af maksimalt 100 kg udnyttet N pr. ha i gennemsnit af bedriftens harmoniareal.
- Et yderligere tillæg for reduceret N-tilførsel på 500 kr. pr. ha opnås, når der maksimalt tilføres 60 kg udnyttet N pr. ha i gennemsnit af bedriftens harmoniareal.
- Aftalen er bindende for 5 år, dog ikke ved salg eller bortforpagtning.
- Aftalen gælder et gennemsnit af hele ejendommens harmoniareal uanset økologisk status.

Pligtige efterafgrøder og N-kvoter

Uanset hvilken ordning i økologisk arealtilskud man anvender, så er basiskravet til pligtige efterafgrøder 10 eller 14 pct. af efterafgrødegrundlaget ved hhv. under og over 0,8 DE pr. ha.

Tidligere var det forskellen mellem bedriftens N-kvote (ofte størst) og det aktuelle forbrug af gødning (ofte mindst), der kunne udnyttes som alternativ til pligtige efterafgrøder. For hver ha pligtige efterafgrøder blev N-kvoten reduceret med hhv. 56 kg N pr. ha (ved under 0,8 DE pr. ha) eller 85 kg N pr. ha (ved over 0,8 DE/ha).

Nu er det lidt anderledes. Nu gælder den *mindste* værdi af de to muligheder som loft, 1) enten den korrigerede N-kvote for bedriften eller 2) den valgte grænse for økologisk arealtilskud:

- Hvis du bruger mellem 60 og 100 kg udnyttet N pr. ha, så skal du anvende de 100 kg som loft, hvis denne mængde er mindre end den korrigerede N-kvote. Ellers anvendes N-kvoten.
- Hvis du maksimalt anvender 60 kg udnyttet N pr. ha for at få det ekstra tillæg, så skal du anvende denne mængde som loft, såfremt den er lavere end den korrigerede N-kvote. Dog, hvis man har en stor andel N-fikserende afgrøder uden N-norm, så kan bedriftens samlede korrigerede N-kvote være mindre end de 60 kg udnyttet N pr. ha, og så er det den, der gælder!

Alt i alt betyder dette, at "frirummet", som kunne anvendes til at reducere kravet til pligtige efterafgrøder, er blevet mindre.

Regler for brug af ikke-økologisk gødning over 50 kg udnyttet-N pr. ha

Hvis man gøder med over 50 kg udnyttet-N pr. ha i ikke-økologisk gødning, skal behovet dokumenteres ud fra de betingelser, der er opstillet i "[Vejledningen om økologisk jordbrugsproduktion](#)" kap 8.2. Et af kravene er, at der skal indgå mindst 25 pct. kvælstof-fikserende hovedafgrøder i sædskiftet. I 2016 vil det dog være muligt at anvende 70 kg total-N som grænse for import af ikke-økologisk gødning.

Hvis man importerer ikke-økologisk gødning op til grænsen på de 60 kg udnyttet N pr. ha, så skal det ekstra behov på 10 kg udnyttet-N dokumenteres.

Sammenhængen mellem udnyttelses pct. og total-N

Gødnings- type	N-udnyttelse %	Total N (kg pr. ha) v. 60 kg udnyttet N
Svinegylle	75	80
Kvæggylle	70	86
Dybstrøelse	45	133

Test økonomien i regneark

Niels Tvedegaard, IFRO, har produceret et enkelt regneværktøj, som kan hjælpe med til at vurdere, hvad der giver bedst økonomi i forhold til at anvende under eller over 60 kg udnyttet N pr. ha.

- Regnearket viser hvad man får ud af at tilføre mere indkøbt husdyrgødning trin for trin.
- Første trin går fra 0 til 50 kg udnyttet-N pr. ha, og herefter er hvert trin på 10 kg udnyttet-N pr. ha.
- Der regnes alene på den isolerede økonomi ved gødningstildelingen. Indtægt for basisudbytterne ved u-gødning behandling og alle de faste udgifter til dyrkningen er udeladt, da de er uafhængige af gødningstilførslen. Når man passerer de 60 kg udnyttet N pr. ha, så er de 500 kr. pr. ha lagt ind som en mistet indtægt. Derfor springer økonomien en del, når man går fra 60 til 70 kg udnyttet N pr. ha.
- Man indsætter egne værdier i de gule felter for 1) de N-responser der passer til de lokale forhold, 2) tre niveauer af kornpriser og 3) prisen på udnyttet N (ammonium-N) i den tilførte gødning. Prisen på evt. egen gødning er pris på udbringning fordelt på mængde af udnyttet N i gødningen.

Den isolerede økonomi ved gødningstildeling - under eller over 60 kg udnyttet N pr. ha?					
Kg udnyttet N pr. ha	Respons	Kornpris, kr. pr. kg			Gødning
	kg kerne pr. kg udnyttet N	1,5	2,0	2,5	kr. pr. kg udnyttet N
0-50	20	900	1.400	1.900	12
50-60	17	1.035	1.620	2.205	12
60-70	15	640	1.300	1.960	12
70-80	14	700	1.430	2.160	15
80-90	13	745	1.540	2.335	15
90-100	12	725	1.580	2.435	20

Klik på regnearket for at komme ind i det

Vejledende N-responser (for både sand- og lerjord)

Udnyttet N kg pr. ha	Vintersæd forfrugt korn og kløvegræs	Vårsæd forfrugt korn	Vårsæd forfrugt kløvegræs
0-50	20	18	5
50-60	17	14	0
60-70	15	12	0
70-80	14	11	0
80-90	13	9	0
90-100	12	8	0

De angivne N-responser er udledt fra en lang række forsøg og beskrevet i [artikel](#) på Landbrugsinfo. Bemærk, at N-responserne på sand- og lerjorde er ens i undersøgelserne, og at udbytteforskellene mellem jordtyperne alene afhænger af basis-jordfrugtbarheden. Det antages, at der ikke mangler P og K.

Fastsættelse af pris på N i husdyrgødningen

Den indkøbte gødning skal værdisættes (kr. pr. kg udnyttet N udbragt i marken), og her betyder gødningstype og transport meget for prisen. Beregn prisen separat pr. leverandør og start selvfølgelig med den billigste først. Her skal man kende gødningens indhold af ammonium-N, som vi sætter lig med udnyttet N.

Et simpelt eksempel

Ved brug af 60 kg udnyttet N pr. ha på f.eks. 100 ha, er der i alt 6.000 kg udnyttet N til fordeling i

sædskiftet. Udgangspunktet er, at dyrker man f.eks. rajgræs til frø, så må der ikke spares på gødningen til denne afgrøde. Derfor afsættes gødningen til disse afgrøder først, og herefter beregnes hvor meget, der kan blive tilbage til de øvrige afgrøder.

Sædskifteeksempel	Ha	Tilførsel kg udnyttet N pr. ha	Kg N ialt
N-fikserende afgrøde	20	0	0
Frøgræs	20	120	2.400
Korn får den resterende gødning	60	60	3.600
I alt	100		6.000

I regnearket kan det testes, om de 60 kg udnyttet N pr. ha er nok til at opnå optimalt resultat. Dette afhænger af forventet N-respons, kornpris og af prisen på gødning. Flere bælplanter f.eks. kløverfrø eller grøngødningsmarker vil øge den mængde af kvælstof, der er til rådighed for kornet.